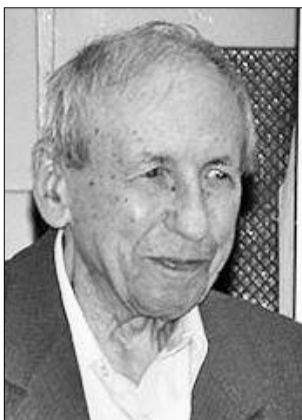

Momente și schițe din actualitatea literară

Marin Ioniță

Ion Lică Vulpești

Petru Pistol

Conița Lena

■ În perioada 19-21 iunie 2014, la Chișinău s-a desfășurat prima ediție a Festivalului de literatură „București-Chișinău-Orheiul Vechi”, la care și-au dat mâna ca organizatori: Uniunea Scriitorilor din România, Institutul Cultural Român, Filiala Chișinău a USR și Uniunea Scriitorilor din Moldova. Au fost prezente conducerile tuturor instituțiilor de mai sus, respectiv: Varujan Vosganian și Gabriel Chifu, Valeriu Matei și Nichita Danilov, Leo Butnaru și Arcadie Suceveanu, ultimii doi fiind și gazde și moderatori. În Sala cu oglinzi a USM a avut loc colocviul „Două state – o singură literatură”. Apoi, două grupuri mari de scriitori s-au întâlnit cu profesori și studenți de la Universitatea de Stat din Moldova și, respectiv, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Au avut loc și două recitaluri poetice, la Uniunea Scriitorilor din Moldova și în incinta Mănăstirii Orheiul Vechi de pe o stâncă de deasupra râului Răutu, afluent al Nistrului. În fiecare zi, a susținut recitaluri actorul Constantin Chiriac, directorul Teatrului Național „Radu Stanca” din Sibiu. Scriitorii participanți au reprezentat toate filialele USR, cuprinzând următoarele nume: Mihai Zamfir, Ruxandra Cesereanu, Petru Cimpoeșu, Dan Cristea, Simona-Grazia Dima, Gellu Dorian, Nicolae Corlat, Marian Drăghici, Angelo Mitchievici, Eugeniu Nistor, Victor Olaru, Victor Gh. Stan, Radu Aldulescu, Aurel Maria Baros, Carolina Ilica, Ion Tudor Iovian, Ioan Lascu, Adrian Lesenciu, Ioan Moldovan, Traian Ștef, Hanna Bota, plus scriitorii de la Filiala USR Chișinău și Uniunea Scriitorilor din Moldova. La Orheiul Vechi, la un recital al tuturor poezilor, s-a acordat premiul pentru cel mai bun poem lui Traian Ștef pentru un text emoționant despre regretatul Andrei Bodi. În aceeași curte de mănăstire, s-au acordat și Premiile Filialei Chișinău a USR: Arcadie Suceveanu (poezie) și Dumitru Crudu (proză). La sfârșit, a fost vizitat orașul subteran plin cu vin de la Cricova. Dar, despre asta, încercăm un reportaj pe ultima pagină a revistei.

■ **Vara aniversărilor rotunde.** În lunile iunie și iulie, mai mulți scriitori din Filiala Pitești a USR au împlinit venerabile vârste rotunde. După ÎPS Calinic (70 de ani), pe care l-am sărbătorit în numărul pe iunie al revistei noastre, încă patru colegi s-au aflat într-o situație de aniversări rotunde. Îi vom menționa aici cu tot dragul și cu prețuire, în ordinea...descrescătoare:

○ **Marin Ioniță – 85.** Seniorul literelor piteștene are biografie de scriitor american. A avut profesii câte nu cuprinde o carte de muncă obișnuită, a fost coleg cu Labiș la Școala de literatură de pe Kiseleff 10 în anii '50, a scris cărți atât de multe câte niște membri USR (nu de la noi din filială, desigur!) n-au citit în toată viața lor, a lansat scriitori tineri câtă frunză și iarbă, unii deja membri USR... Este cel mai longeviv membru al redacției revistei noastre, practic a fost redactor în toate seriile din 1966 până acum, cu o scurtă perioadă în care a fost înlăturat printr-un abuz; îl socotim directorul de drept al revistei. Este cetățean de onoare al municipiului Pitești, este titular de rubrici prin mai toată presa scrisă și audio-video din județ, e o voce autoritară în cetate. Scrie cărți, îndeosebi romane, așa cum respiră, că e iarnă cu nămeți, că-i vară toridă, că e fericit sau măcinat de vreo indispoziție de sănătate, domnul nostru Marin Ioniță te sună vesel la telefon și când îl întrebi ce face îți răspunde la fel de zglobiu că „dă cu condeiul”. Când apare

în ușa redacției sprijinit de baston și de tinere poetese îl primești cu bucurie și ai parte de o jumătate de oră de dialog vesel, care-ți face ziua senină. Piteștiul literar e de neconceput fără domnul Marin Ioniță. Motiv suficient să-i urăm La mulți ani cu sănătate și să ne întâlnim la aniversarea de 100 de ani, la 10 iulie 2029! E bine ca-n acea zi să-și ia o pauză, să nu-și facă program de scris!

○ **Ion Lică Vulpești – 75.** Profesor la bază, filolog, dar și prozator de rasă, prozator cu povești uimitoare despre țărani. A fost susținut și publicat de maestrul său, regretatul Nicolae Velea, unul dintre cei mai mari nuveliști ai României din toate timpurile. Originar din satul Vulpești, prozatorul se retrage acum, vara, acolo și face agricultură... capitalistă: îngrijește via, cultivă legume și cereale... Și gândește, desigur, la personaje sucute din satul lui și din satele dimprejur. Multă lume zice că proza satului a cam murit. Ei bine, Ion Lică Vulpești se încapățânează să demonstreze că nici gând de așa ceva, proza satului nu moare, ci doar se transformă, ca și țărânul de altfel. Toamna, scriitorul revine la Pitești și scrie nuvelele și povestirile gândite în vacanța activă în gospodăria de la Vulpești. Acolo îi transmitem acum un La mulți ani cu bucurie din partea Filialei Pitești a USR și din partea revistei *Argeș*!

○ **Petru Pistol – 70.** Un scriitor atât de modest, „după vorbă după port”, așa face naveta între Râmnicu Vâlcea și Pitești, de ani buni, domnul nostru Petru Pistol. Modest, pentru că așa îi e felul, altfel n-are nici un motiv, dar niciunul, să nu iasă în prim plan. Strălucit profesor de greacă veche și latină, traducător din anticii romani, eseist și filolog clasicist, orice comunitate academică din România ar fi fericită să-l aibă în mijlocul ei. Zicea Ion D. Sârbu în 1986 că latiniștii sunt atât de rari în România, încât „în deceniul următor vom fi nevoiți să importăm latiniștii necesari din Ungaria, Polonia, Ucraina...” Ei bine, I. D. Sârbu n-a fost un profet mincinos, numai că n-a luat în calcul că liderii mediului nostru academic consideră că nu mai avem nevoie de latiniști și scapă de ei, pensionându-i, precum pe domnul nostru Petru Pistol, fără să se preocupe de pregătirea altora noi. Ne face onoarea de a semna număr de număr în revista noastră, umplând un spațiu numai al domniei sale, unul cu studii clasice, ca să aflăm și noi cam de pe unde vine cultura și literatura nu doar europeană, dar chiar universală. Domnul Petru Pistol este un spirit tânăr, e condescendent cu colegii și cu lumea în general, are umor și autoironie, ceea ce-l recomandă desigur ca pe un om de cultură superior. La mulți ani cu sănătate și cu bucurie, domnule profesor, oriunde vă aflați între Râmnic, Pitești și București!

○ **Conița Lena.** Pata de culoare a poeziei din Pitești este Conița Lena. Poezia ei este una nonconformistă, zglobie, pronunțat erotică și ludică. Într-un interviu susține că cea mai de succes poezie românească ar fi desigur cea scrisă de ea, în genul: „Azi îmi pun chiloții roz și mă dau cu chinoroz”, poezie ce-ar fi putut deveni - după părerea ei - mai pe la revoluție, adevărat imn național. Și continuă să scrie poezie deloc „pe linie” încă și acum, la vârstă venerabilă, o dovadă în plus că tinerețea nu e o problemă de ani puțini pe răbojul vieții. Îi dorim La mulți ani zglobii în lirică! (DAD)

REMEMBER ANNI-LOREI MAINKA

În zorii zilei de 3 iulie, a.c., s-a risipit ultima suflare a poetei Anni-Lorei Mainka... O poetă valoroasă, un cald camarad, o prozatoare cu o mare putere de evocare. Am cunoscut-o în Argeș, unde fusese repartizată profesoară, în 1982, în satul Humele. O vreme am petrecut frumoase chindii literare, fie acasă la poetul Virgil Diaconu, fie la cenaclul „Liviu Rebreanu”, ori în Ceainăria din Griviței. Peste un an sau doi s-a întors în Capitală, unde a stat până în 1986, când a reușit să plece în Germania, țara străbunicilor ei. Acolo a scris fără opreliști, cu acribie, a făcut cunoscută poezia românească, cu o devoțiune franciscană. Ne-am regăsit abia în 2009, am pus începutul unei colaborări, ne-am publicat reciproc, a vorbit despre revistele literare piteștene pe undele radioului german, a scris despre ele în publicații literare nemțești. Apoi a „tăcut”, lăsându-și poezia să-i țină locul...

Odihnește-te în pace și lumină, dragă prietenă...

“Podul de piatră s-a dărâmat a venit apa și l-a luat”

pentru moarte nu e pregătire
brațul ei se ține de valiză în felul surd aparte de
mâna mea cea caldă
ea are alte limbi de măsurat perdeaua de ore
ce cade peste vorba ta și-a mea

noi suntem mici
o vedem cum vedem pământul
cum ne uităm la pâine și la cerul plin de gânduri
și de frunze
ce vor cădea mereu și peste tot
o halucinație
de care lumea are grijă să nu o deranjeze
fără respirație când vrei s-o strângi în brațe

ea
doar cu miros dulce de sâmburi de caise spârți
devreme de dinții cei de lapte
îți zâmbește uneori sub piele
și în nopțile acelea cu vise lungi cât plânsul
o simți pe buze cum îți citește rime
o iei în brațe și târziu de tot
când ceasul tău îți bate
îi dai și nume și o strigi din mâini

să nu plângi
ea îți ia și patul și perna din care
te înțepă fulgii iernilor bătrâne

să nu plângi
ea nu îți va șterge urma
e cineva mereu
lângă tine
eu

dar a crescut și ea
moartea mea e mare
și râde sărind coarda chiar aici în pragul pe care tu
aștepți

lasă
se rezolvă toate
aud și amețesc

mă întorc peste podul cel de piatră
și șoptesc
hai să facem altul
doar că tu lipsești

(Poem scris în 10 martie 2014)

A.S.

Timpuri trecute și nu tocmai

Dumitru Augustin Doman: *La Colocviul de poezie din 1978 de la Iași, la care ați participat activ, ca să zic așa, rostind un cuvânt deloc "pe linie", Ștefan Aug. Doinaș a citit un amplu raport despre poezia românească, dar și despre viața socială și literară. Printre altele, avea un capitol intitulat Moravuri și năravuri în viața literară românească. Vă încumetați să creionați un tablou al vieții literare de astăzi din această perspectivă a moravurilor și năravurilor?*

Timpuri trecute și nu tocmai... Acel Colocviu de poezie de la Iași de care vă amintiți a fost una din ultimele manifestări ale conștiinței scriitoricești reale care au avut loc la noi, în "epoca de aur" ceaușistă. Ajuns în scurt timp președinte al Uniunii Scriitorilor, D. R. Popescu a avut toată grija să suprimă pînă și întrunirile statutare ale obștii, să-i pună căluș în gură, la nivel instituțional, zăvorât cu o mîină de obedienți în buncărul funcției d-sale, în care a ajuns drept un om de mare nădejde partinică. Același D. R. Popescu care e azi nu mai puțin decît directorul Editurii Academiei Române, personaj întunecat căruia unii se silesc a-i găsi totuși... pete albe. Exclus deja de cîțiva ani din redacția **Familiei**, neavînd niciun serviciu, n-am făcut, la Iași, decît să-mi exprim mîhnitele constatări asupra condițiilor vieții literare tot mai precare, în stridentă contradicție cu ipocritele principii de "etică și echitate socialistă", trîmbițate de partid cu o energie suspectă, pe care le-am reamintit acolo spre a le pune față-n față cu realitatea. "Raportul" lui Ștefan Aug. Doinaș mi s-a părut exemplar. În circumstanțele în care șurubul ideologic se strîngea iarăși, poetul adoptase o atitudine net protestatară, vîdînd o demnitate care ne încuraja, polarizîndu-ne în jurul intervențiilor sale. Tinerii de azi se pot întreba pe bună dreptate cum a fost posibil așa ceva. N-a fost oare Doinaș un constant informator al Securității, așa cum am aflat nu de multă vreme? Ei bine, a fost posibil. Autorul **Mistrelului cu colți de argint** a jucat pe două cărți, dar una l-a reprezentat cu adevărat, cea a opoziției la regim. Ceea ce a prestat în umbră, nu ne îndoim că în silă, eventual și cu groază, nu reprezenta decît plata imundă la care malefica instituție l-a supus, fără a-i mai putea ordona să-și schimbe poziția publică. Doinaș, omul de atitudine, s-a decuplat de colaboratorul Secu omonim, impunînd, el, o formulă de libertate organelor de supraveghere. "Turnătorul" și-a ingenuncheat propria condiție. Cercetătorii arhivelor de bună seamă vor aduce cîndva la cunoștința publicului dacă senioralul Doinaș, prin notele sale informative, a făcut efectiv rău cuiva ori dacă aura de opozant al rînduieiilor comuniste pe care și-a cîștigat-o ar mai putea stăruia asupra reputației sale... Nu pot a nu face o paralelă cu un alt nume de notorietate de atunci, criticul Mircea Iorgulescu. O aproape similară libertate de expresie dissociativă și-a îngăduit și acesta, nu doar în articole, ci și-n cartea consacrată lui Caragiale, e adevărat concomitent cu editorialele "pe linie" ale **României literare**, care apăreau fără semnătură. Plecarea sa în Occident, împreună cu familia, chiar în anul de cotitură, 1989, a așezat asupra-i un prim semn de întrebare. Dar întrutotul dezamăgitoare s-a dovedit comportarea lui Iorgulescu în continuare. Deși l-am socotit "al nostru", nu s-a dat în lături de la a hărțui opoziția anticomunistă, care abia ieșea la lumina tiparului, alipindu-se astfel tombaterelor regimului abia răsturnat. Din păcate, "s-a luat" și de mine. Cu un asemenea aplomb și în atari termeni, încît mi-am intitulat o carte, preluîndu-i o fantasmagorică acuză, **Cum am devenit stalinist**. Pe cînd Doinaș și-a continuat publicistica onorabilă, criticul a capotat într-un paseism procomunism pe care în ruptul capului nu l-am fi putut prognoza. A fost cumva șantajat și după căderea dictatorului? Cum? De ce? Întrebări la care nădăjduim că se va găsi cu timpul un răspuns.

Să aruncăm acum o privire asupra perioadei comuniste, fără judecarea căreia n-am putea

înțelege corect prezentul. Prezent care, în bună măsură, ni se înfățișează aidoma unui sevraj pe care-l suportă un nărvit la drog. Sînt lucruri în genere bine cunoscute, dar asemenea unei fabule știute pe de rost, a cărei morală, o lăsăm deoparte... De la bun începutul perioadei cu pricina, scriitorii au intrat în infernul relațiilor cu puterea totalitară. După preludiile de rău augur ale primilor ani, aceasta s-a dezlănțuit în forță în 1948, îndată după izgonirea regelui. Unica normă admisă a gîndirii și expresiei devenise cea comunistă, în vulgata tălmăcirii sale de către omnipotentul partid. Niciun gest creator nu era admis în afara strictei discipline politice. Dirijismul partidului consuna cu o obligație. Cine nu e cu noi, e împotriva noastră, suna pe față, o regulă de conduită a autorităților. Ce puteau face așadar oamenii scrisului? Aveau două opțiuni. Fie cea de a servi cerințelor dezgustătoare, alienante ale oficialității, fie de a-și păstra liberul arbitru. Ultima soluție era însă foarte anevoioasă deoarece implica retragerea într-o tăcere ce ea însăși se putea dovedi încărcată de primejdii. Fie prin suspiciunile pe care le provoca, mai cu seamă dacă era însoțită de ceea ce numim literatura de sertar, devenind pasibilă de-a dreptul de pușcărie, așa cum s-a întîmplat nu o dată, fie prin declarare, prin lipsirea pur și simplu a mijloacelor de trai ale celor în cauză. Cenzura tăia și spînzura fără nicio opreliște. Redacțiile pușinelor reviste care mai fîințau, ca și editurile extrem de puține și ele, interveneau nemilos în texte. O soluție de avarie o reprezenta "munca la negru". O seamă de autori "vechi" trudeau la traduceri și nu numai, urmînd ca rezultatul efortului lor să apară sub semnăturile în vogă. Rămînea deschisă calea compromisului. Au pășit pe ea, fără glorie, după cum prea bine se știe, o cohortă de condeieri, de la marii exponenți ai interbelicului precum Sadoveanu, G. Călinescu, Camil Petrescu, Argezi (ceva mai tîrziu) pînă la o seamă de juni din interbelic (M. Beniuc, E. Jebeleanu, Cicerone Theodorescu, Geo Bogza, Maria Banuș) sau la alții și mai juni, care și-au pierdut virginitatea scriptică în intimitatea sumisiunii ideologice. Nu era admisibilă o altă modalitate de prezență literară. Ca să publici fie și cel mai insignifiant text, ți se cerea "biletul la control", un control de natură ideologică, după cum suna un titlu de volum al sinistrului Dumitru Popescu-Dumnezeu. Avea loc o rinocerizare în masă. Uneori benevolă, alteori cu de-a sila, în proporții variabile de la un nume la altul. Polemica? Era îngăduită – cum să nu? –, dar cu o orientare exclusiv împotriva culturii burghezo-moșierești, a Occidentului decadent, ori, mai tîrziu, sub ferula Ceaușescului, împotriva condeierilor bănuți de erezie politică. Scrisul pamfletar devenise un fief al favoriților partidului. Cei mai "curajoși" se dovedeau năvășii colaboraționiști de căpetenie precum Eugen Barbu, Adrian Păunescu, Dinu Săraru, Artur Silvestri, începătorul Corneliu Vadim Tudor. Verbul vitriolant al lui Argezi, înrolat și acesta, își îngăduia și propoziții în doi peri, bunăoară atunci cînd vorbind, părelnic encomiastic, afirma că scriitorii sînt colectivizați ca și țărani... Se putea înregistra și impostura la modul cel mai calificat. Dentistul Ion Vitner devenise profesor universitar la excluderea din Universitate a lui G. Călinescu, iar inenarabilul Ov. S. Crohmălniceanu, care a înscris neîndoios culmea oportunistului pe întregul parcurs al criticii românești, pe cînd avea calitatea de conferențiar la Universitatea din Capitală, era și student la

Filologia din Iași... Unii, cum s-ar zice, s-au înecat la mal. Bunăoară Nicolae Balotă, cu o comportare se pare exemplară în pușcărie, care n-a ezitat însă a deveni un propagandist de frunte al politicii comuniste. Cu glazură culturală, deci cu atît mai valoros. "Cerchistul" cu, regretabil, cel mai greu compromis. La o întîlnire a membrilor grupării, I. Negoitescu l-a muștrat în fața confrăților pentru abaterile d-sale. "Ce era să fac, ar fi sunat scuza incriminatului, dacă am familie și greutăți materiale?". Concluzia memorabilă a lui Nego: "Cel mai de preț bun pe care-l poți lăsa moștenire fiului tău e bunul renume"... Un capitol penibil l-a constituit fără doar și poate periodicul destinat exilului, **Glasul Patriei**. În coloanele sale au fost convocați autori care abia ieșiseră din Gulag, sfîșiați de inimaginabile torturi nu doar morale ci și fizice, nevoiți a scrie cu pistolul la tîmplă în slujba regimului: Ion Vinea, Nichifor Crainic, Radu Gyr, Al. O. Teodoreanu-Păstorel ș.a. Obligați a se tîrî în noroiul renegării. S-a produs astfel o variantă a experimentului Pitești, transplantat în zona scrisului. Oare în ce măsură ne-am putea îndura să atribuim vinovăția oribilului fapt intelectualilor abuzaiți și nu, în covîrșitor procent, torționariilor lor? Aproximativa "îmblînzire" a sistemului comunist de după 1964-1965 nu i-a schimbat natura potrivnică ființei umane, n-a scăpat cultura de jugul programării "de sus" și al supravegherii din multiple unghiuri. Nu ne-a făcut să-i uităm victimele. Am avut a face cu o disoluție fără precedent a statutului normalității. Cu o lecție de lichilism și de suferință, ale cărei consecințe, explicabil, radiază încă.

Ce se întîmplă în prezentul postdecembrist? Comunismul e supus azi analizelor și reconstituirilor, unele din ele minuțioase, condamnat, după cum se cuvine, dar... atît. Există autori (și autoare) ce s-au specializat în asemenea operații, fără a-și ridica ochii asupra actualității. Din pudibonderie ori din niscaiva calcule de tactică personală. Cum să indispuină niște personaje aflate în centrul atenției, bine și cu prezentul și cu trecutul? Cum să se dea în stambă (mai) cultivîndu-i pe Paul Goma, pe Dorin Tudoran, pe Dan Culcer, hai să spunem și pe Gheorghe Grigurcu? Un oportunism discret, prin tăcere. Dacă nostalgiei declarați ai comunismului sînt relativ puțini, îi am în vedere pe cîțiva tineri care bravează într-o postură, presupunem, menită a ilustra tentația unei originalități indigne (nu trăim oare într-un veac tot mai extenuat, în goană după tot felul de excentricități?), alții, mult mai vizibili, îi ciugulesc urmele cu sîrg. Fără a avea aerul, cu morga lor prezumțioasă. Eugen Simion e unul dintre aceștia, prin conservatorismul d-sale obstinat. Nimic nu i se pare de revizuit din deceniile comunismului, îmbrățișarea pe care a acordat-o chiar unor Adrian Păunescu ori D. R. Popescu o menține în continuare, Marin Preda și Nichita Stănescu sînt tabuizați, Marin Sorescu i s-a revelat, într-o anume conjunctură, mai important decît Caragiale. Criticul înfățișează o rigiditate ce-l distanțează de o autentică integrare în procesele momentului literar în curs. Întrutotul intratabil, în nota unei fatuități ce-l izolează. Polemica o reduce frecvent la cîteva verbe voit concluzive, care n-au nimic a face cu trebuințele unei contraargumentări pe care o ocolește cu sistem. Personalitatea d-sale pare de pe acum redusă la un șir de cărți, îndeobște mai vechi, aflate în reclusiunea unui raft de bibliotecă. Alt caz e cel al lui Nicolae Breban. Prozator de vază, oarecum în succesiunea lui Marin Preda, d-sa cultivă mai nou un comentariu *sans rivages*, al tuturor subiectelor prinse în năvoade ce trebuie lărgite mereu spre a cuprinde, ilimitat, "viața ca o pradă". Raporturile d-sale cu postcomunismul

(continuare în p. 27)

O seamă de autori "vechi" trudeau la traduceri și nu numai, urmînd ca rezultatul efortului lor să apară sub semnăturile în vogă. Rămînea deschisă calea compromisului. Au pășit pe ea, fără glorie, după cum prea bine se știe, o cohortă de condeieri, de la marii exponenți ai interbelicului precum Sadoveanu, G. Călinescu, Camil Petrescu, Argezi (ceva mai tîrziu) pînă la o seamă de juni din interbelic (M. Beniuc, E. Jebeleanu, Cicerone Theodorescu, Geo Bogza, Maria Banuș) sau la alții și mai juni...

Literatura interviului și paradigma clasicismului

Întrebat care ar fi „primele 3-4 discipline care ar trebui predate” într-o „școală a oamenilor puternici”, I.P.S. Calinic enumeră zece¹). Căutăm în zadar în acest *decalog scholastic* și limbile clasice. Ele există totuși, prezența lor *stromatică* fiind vizibilă în textura discursului, atât în planul expresiei (sintagmatic), cât și în cel al conținutului (paradigmatic). Vom fi așadar pe urmele autorului, pentru că îl suspectăm de complicități mai profunde cu înțelepciunea antică. Aici, în *interviuri*, retorica minată asiduu de convoiul întrebărilor soliciată sagacitatea spiritului, iar acesta apelează la banca sapiențială a clasicismului antic. Coborând din vechime, enunțurile capătă încărcătura permanenței de gând. Sintagma biblică *Nimic nou sub soare* cu fiecare mileniu în plus își consolidează prospețimea: Solomon Împăratul spunea: «Ce a fost va mai fi, și ce s-a făcut se va mai face, nu este nimic nou sub soare. Dacă este vreun lucru despre care s-ar spune: *Iată ceva nou!*, de mult lucrul acela era și în vremurile dinaintea noastră!» (*Eclesiast*, 1,9).

Încercăm o selectare a ecourilor culturii clasice în *Interviuri* și o dispunere a lor pe grade de realitate.

Vom decripta aluzii care nu pot fi originare cu certitudine. Spre exemplu: „...orice pagină citită, orice cuvânt trebuie să ne zidească, să ne bucure, să ne dinamizeze pentru a răzbi, zi cu zi, în marea acestei vieți” (p. 9).

Pentru că știm care este greutatea de sens în discursul creștin a vocabulelor *a (se) zidi*, *a răzbi* ori a sintagmei *marea acestei vieți*, nu vom refuza ecoul îndemnului la scris, la copierea textelor profane ori creștine, îndemn adresat de Cassiodor companionilor săi cinstitori de Lege: „Orice cuvânt scris, sacru ori profan, este o palmă dată diavolului”. Era vremea – secolul al VI-lea – când manuscrisele, nu numai acelea în duh creștin, dar și Plaut ori Cicero, amenințau să se prăpădească, era semnalul de alarmă tras cu magnificență de scriitorul creștin. Se va spune: sfera de înțeles este atât de cuprinzătoare, încât a da o sorginte unei astfel de aserțiuni înseamnă a provoca un dialog al bibliotecilor, a inventaria capitalul iubirii de cuvânt al ființei umane, spre lauda acesteia.

Cât despre alegația: „Cartea sacră poate fi crezută mai mult decât discursurile fascinante” (p.32), este receptată drept loc comun în retorica creștină²).

„În vremuri nesigure se descoperă oameni siguri” (p.145), dicton recomandat de autor drept *proverb românesc*, traduce, destul de fidel (cu respectarea jocului de cuvinte), proverbul latin: *Amicus certus in re incerta cernitur* (Ennius).

Uneori, citirea clasic-sentențioasă se face prin receptare morală, încât preceptele latinești *Bis vincis si te vincis*, „De două ori învingi dacă te

învingi pe tine”, *Sibi imperare maximum imperium est*, „A-și porunci sieși este cea mai mare poruncă”, devin, în mental și retorică ortodoxă: „Menirea lui este de a se birui pe sine ca să conviețuiască armonios cu ceilalți din apropiere” (p. 219).

Proverbul, apoftegma sunt preferate în transpunere în idiom matern: „Sfârșitul încoronează opera” (p. 225; din limba latină: *Finis coronat opus*), „În lume-s multe mari minuni, minuni mai mari ca omul nu-s!” (Sofocle; p.226). O singură pagină (291) aliniază apoftegme nu numai din moderni: Voltaire, Byron, Camus, Titulescu, dar și din clasici: Euripide, Terențiu, Titus Livius.

Alteori, o singură vocabulă ne trimite la sursa clasică: „câte ceva, ca prin *ghicitoră* (s.a.), tot mai știm” (p.222), *ghicitoră* fiind grecescul *ainigma*, preluat întocmai de limba latină: *ainigma*³).

O altă vocabulă solitară: *scholē*, în limba greacă, *schola*, în limba latină. Lexemul însemna în limba greacă „repaus”, „răgaz”, dar și „școală”. Cu aceste sensuri a fost preluat de limba latină, ca apoi limbile romanice să-l restrângă la sensul actual, la realitatea modernă a școlii. În Efes, Sfântul Apostol Pavel a predicat inițial în sinagogă, dar, fiind întâmpinat cu vorbe rele, și-a continuat învățătura în *școala* unui anume Tyranos (p.277).

Nu lipsește nici tehnica punerii în acord a gândirii profane în ceea ce are ea nobil și sfânt⁴) cu învățătura creștină. Într-adevăr, neștiind noi din cine citim: „nu este atât de greu să scapi de moarte, cât este să fugi de păcat, căci acesta aleargă mai iute ca moartea”, dar și: „Dacă zicem că nu avem păcat, ne înșelăm singuri și adevărul nu este în noi”, ușor ne-ar fi nouă să descifrăm când vorbește Socrate și când Sfântul Ioan Evanghelistul? (p.222).

Este „meteahna” celui ce *a făcut ascultare* literelor clasice a nu se sfii să invoce etimologia cuvântului spre limpezire de sens: *politică* și *politicos* revendică același etimon, grecescul *polis* – „cetate”, „oraș”, *aliis verbis* incintă a civilizației și nu a barbariei (p.217-218). Atributul politeții îl duce autorul și în câmpul credinței atunci când definește Ortodoxia drept „spațiu unde oamenii, creștini și cetățeni, încearcă să viețuiască *politicos* (s.n.; p.218).

Deși demersul etimologic este specific discursului de amplectitudine științifică, I.P.S. Calinic îl practică, neștirbindu-i autoritatea, și în literatura interviului. Astfel, un text care nu promite decât o biografie suavă a sentimentului matern: *Mama mea este o sfântă*, se desprinde de stilul minor al parafrazei lirice, închegându-se într-o exegeză biblică a conceptului *conștiință*. Glosarea, chiar și fugară, asupra termenului implică rigoare, după cum, simptomatic, nici

textul Apostolului (I *Corinteni*, 10, 27-32) nu curge „neîntinat” de reflexele filosofiei, trecut fiind prin vămile întrebării: „Căci de ce libertatea mea să fie judecată de o altă conștiință?” Etimologic, vocabula *conștiință*, termen din „sfera gândirii antice grecești [...] înclinată spre introspecție”, este raportată la verbul *synhoráo*, „a vedea, a privi împreună”; „a veghea”; „a înțelege”; „a judeca” și, de aici, în succesiune logică, „a ști”: *știu pentru că am văzut*, verbul fiind înrudit cu latinescul *videre* (p. 280). Datorită conștiinței, până și păgânii cei fără de lege, pentru că au „legea” înscrisă naturii lor umane, îndeplinesc poruncile legii în mod firesc, ei înșiși fiindu-și lor lege. „Fapta legii”(e) scrisă în inimile lor, prin mărturia conștiinței lor și prin judecățile lor” (*Romani*, 2,15). Prin calc lingvistic (traducerea elementelor componente), cuvântul grecesc *syn - éidesis* devine, în limba latină, *con - scientia* (con -/ cum- „împreună”, + *scire*, „a ști, a cunoaște”).

Iată și o mostră de posibilă etimologie populată: „Se întâlnesc în viața noastră tot soiul de oameni mincinoși și cu sufletul plin de gârbovenie. Cei mai mulți, interesați să parvină prin apucături meschine, se folosesc de tot felul de laude: că au rude sus-puse, că au și niscaiva unchi și nași și alte *paparude* și *papanashi*” (s.n., p. 287). Poate că nu e decât tendința de persiflare printr-un calambur. Căci vocabulele *rude* și *nași*, aparținătoare aceluiași câmp semasiologic, pot fi „defăimate” prin compunere cu un prefixoid minimalizator luat din limbajul vârstei infantile, neajutorate⁵).

Am încercat să evidențiem aici ceea ce autorul datorează patrimoniului de învățură teaurizat în *verb*. Tot astfel poate fi reliefat darul pe care autorul – chiriarh, conștient că „este o mare bucurie când mai capeți o palmă la statură” (p. 201), îl face *verbului*.

Note:

1 Calinic Arhiepiscopul, *Interviuri*, Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2014, p.359.

2 Facem trimitere la tratatul lactanțian: *Instituții divine*, traducere și note de Petru Pistol, studiu introductiv de Claudiu T. Arieșan, Arhiepiscopia Banatului, 2004

3 Sintagma completă fiind: *per speculum et in aenigmate*, „în oglindă și prin ghicitoră”.

4 ... *creștinesc*, am putea spune urmându-l pe Iustin Martirul: „Cei care au trăit conform Logosului sunt creștini, chiar dacă au fost numiți ateii” (*Apologia*).

5 (*DEX*-ul recomandă pentru *paparudă* un etimon din limba bulgară, pentru *papanas* însă propunerea este cea menționată *supra*).

Festivalul Internațional de Muzică Corală „D.G. Kiriac”, ediția a XXII-a

Consiliul Județean Argeș, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești, Primăria Municipiului Pitești, Primăria Orașului Mioveni, Primăria Orașului Topoloveni, în colaborare cu Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului, Asociația Națională Corală din România și Asociația Culturală „Ars Nova” Argeș au organizat în perioada 26-29 iunie, a 22-a ediție a Festivalului Internațional de Muzică Corală „D.G.Kiriac”.

Deschiderea oficială s-a desfășurat în prezența primarului municipiului Pitești Tudor Pendiuc, președintelui Consiliului Județean Argeș, Florin Tecău, președintelui Asociației Naționale Corale din România, Voicu Enăchescu,

președintelui festivalului Filofteia Pally și a directorului festivalului, profesorul Gheorghe Gomoiu.

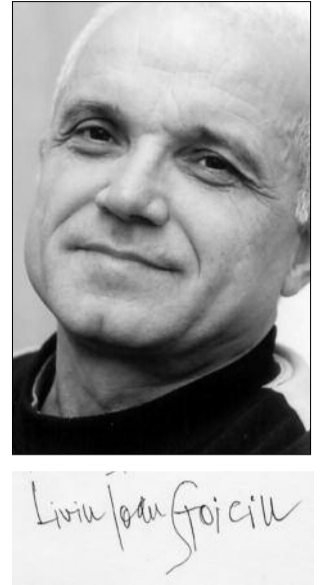
Spectacolul de la Teatrul Alexandru Davila a fost susținut de Corul „Tersicore”, din Lugano, Elveția, dirijor Guido Mollica, Corul Studenților al Facultății de Compoziție, Muzicologie, Pedagogie Muzicală, din cadrul Universității de Muzică București, dirijor Ioan Golcea, Corul Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, dirijor Gheorghe Neacșu și Corul Ars Nova, al Consiliului Județean Argeș, dirijori Gheorghe Gomoiu, Monica Scurtu și Codruț Scurtu, pian Titi Radu. (C.E. DUMITRACHE)

Dispare în București și singurul loc în care se vindeau revistele literare

Am făcut caz aici de soarta revistelor literare de azi. Zilele trecute am luat aminte la un alt aspect legat de revistele literare. În București, de când a dispărut Rodipet (rețea națională de difuzare) și chioșcurile de presă (câte au mai rămas) refuză să primească la vânzare revistele literare (în afara săptămânalelor, chiar dacă nu toate), un singur chioșc expunea toate revistele literare la tarabă, fără discriminare – cel din fața Muzeului Național al Literaturii Române (MNLR). Un chioșc apărut la inițiativa și pe banii soției lui Gh. Pituț (angajată, până la pensie, la MNLR), din câte am înțeles. Se cunoaște scandalul rămânerii MNLR fără sediu, între timp, actualul sediu fiind retrocedat cu ani în urmă proprietarilor (prin interpuși), cărora Consiliul General al Municipiului București nu

le-a plătit chiria cerută. Motiv pentru care interpușii proprietarilor casei de patrimoniu în care a funcționat MNLR au cerut evacuarea MNLR și o dată cu el desființarea chioșcului din fața lui, cu presă literară (și cărți de la toate editurile care au dorit să vândă aici) și a pivniței și grădinii restaurantului deschis de poetul Eugen Suciuc (loc și el de întâlnire a scriitorilor români la diverse manifestări, în paralel cu cele organizate în Rotonda MNLR). Vă puteți imagina? O dată cu dispariția acestui chioșc din fața MNLR, revistele literare care apar în țară (inclusiv cele din București) nu vor mai fi de găsit nicăieri la vânzare! Practic, scriitorii români nu vor mai avea de unde să frunzărească sau să cumpere revistele literare în București (vor citi revistele literare doar cei din redacții, care fac

schimb reciproc de reviste, și cei care primesc prin poștă aceste reviste, abonați sau nu). Situația este intolerabilă, cu atât mai mult cu cât Guvernul, prin Ministerul Culturii (alături de primăriile din țară și consiliile județene), a acceptat să sponsorizeze reviste ale USR. Chiar nu se mai găsește un cap limpede la Ministerul Culturii care să pună la punct o minimă rețea de difuzare (cu un chioșc de vânzare măcar în București și în fiecare capitală de județ) a acestor reviste literare (și pe lângă ele, de vânzare a cărților originale românești, de nepătruns în librării)? Resemnarea scriitoricească în fața acestor vremuri de restricte, anticulturale și cu o economie de piață total bramburită, e chiar de rău augur.

O dată cu dispariția acestui chioșc din fața MNLR, revistele literare care apar în țară (inclusiv cele din București) nu vor mai fi de găsit nicăieri la vânzare! Practic, scriitorii români nu vor mai avea de unde să frunzărească sau să cumpere revistele literare în București (vor citi revistele literare doar cei din redacții, care fac schimb reciproc de reviste, și cei care primesc prin poștă aceste reviste, abonați sau nu).

Rătăcit în Peștera Bolii

Continui ce am început să public în numărul trecut al Argeșului, scriind despre poezia lui Valeriu Bârgău, dispărut în 3 ianuarie 2006 la Deva (poet expedit la „și alții” în poezia română):

Cum să explici „fără greș” în versuri senzațiile? „Numai plicurile By Air Mail pot transporta / Fără greș / În orice cotlon al ființei, senzațiile”, scrie Valeriu Bârgău. Mai exact: „Pentru mine senzațiile vin / Pe mijlocul drumului / Legănând carele și duzii încărcăți cu dude. / Pentru alții, ele vin din cosmos sub formă / De pară / Precum în evul mediu, semnele / De blocare a timpului. / Pentru vecinul meu Pompiliu, aceleași senzații / Călătoresc de unele singure prin spații”... Poetul recunoaște, rătăcit în Peștera Bolii: „Nu mai știu unde sunt eu”. Mai rău, e sclav al durerii în propriul trup: „Fac o criză de ficat în care predomină / Fața cadaverică, zidul de care ne lovim ca de o / Ușă dublă a ființei. / Dincolo suntem noi, contemplativi, suferinzi / Sculptați fără semnificații”. Răul interior produce venin: „pândind / Gălgăitul fabricării veninului... // pornesc săgețile simbolurilor să sape doi coți / De pământ”. Apocalipsa personală e aproape? „Motoarele biografiei sunt calde / Galopând / Pe câmpia neagră, neagră. / Cineva se joacă de-a lupul nehotărât... // Și eu îl simt cum se depărtează / Prin ființa mea”. A fost o nouă încercare, îngerul păzitor îl privește cu milă: „Ne privește cu milă / Îngerul negru ridicat din pulberea drumului”. Cum să mai fii „contabilul propriilor / Stări sufletești”? În Peștera Bolilor se duce o ultimă bătălie, totul ia o dimensiune

fantasmagorică: „la peștera bolii, trupul meu asemenea / ceasornicului / Se bucură să o ia înaintea evenimentelor... // În interioarele peșterii înaintez / Apa ce picură de sus se adună în mici oceane / Nelocalizate vreodată pe hărți / Păstrate în beznă, ușor de trecut cu pasul”. E clar, mai departe trupul se prăbușește, vine apocalipsa personală: „ne învărtim până cădem pe spate / Și de acolo simțim cu limba / Gravitația / Inelele lui Newton”. Își pierde cunoștința, poetul destramă viziunile: „La cules de ciuperci otrăvitoare / Destram viziunile și mă opun ciripitului / Bine organizat al pășărelelor / Părinții de sub pătura de frunze / Tremură de frig. / Un om cu un car de lemne verzi / Trece prin apropierea mea / Și-mi arată care ciuperci sunt comestibile / După aceea îmi deșartă desagile / Alegând intens și cu spaimă otrava din / Materia bine organizată / Până ce îmi pierd cunoștința”. Dar e pregătit poetul „pentru ieșirea din ființă”? Ce-a mai rămas? „În oceanul din sine. Pe firul subțire / Ființa e strivită de buza roșie a cerului / Și muchia aspră de pământ... // În oceanul din sine orice explozie e un semn / De echilibru și detașare”. Mai departe „se rostogolesc în praf / Zarurile unor necunoscute energii”. Pierdut în Peștera Bolilor, printre „mărăcinii filosofilor. / Ea mă privea și nu-și ferea goliciunea / De nici un străin / Așa îmi trăiesc viața elementară / În preajma ta! / Iar eu strigam de bucurie să o văd / Pe întinsul țărâm / Cu părul despletit precum Cloe / În timpul anterior”. Ajunge pe lumea cealaltă, unde încearcă să deslușească suprarealitatea: „Un bălci cu îngeri și cai de circ reformați / Soldatul

și sergentul de gardă / Lângă mausoleul suprarealiștilor. / Buburuză, buburea / Încotro vei zbura / Acolo m-oi însura / Cântec de spus cu voce înceată în fața / Prietenilor ce mă vizitează”... Se acomodează el pe lumea cealaltă, care e o copie a acestei lumi? „Eram lenș și cu urechea aplecată la / preschimbarea naturii / Ascultam scârțâiturile reumatice ale arborilor / Mâncam dintr-o pungă de plastic bomboane cu / gem / Un copil se apropie și mă zgâlțâie / – Nene, deasupra capului ai un abur”. Și gata, totul devine „un gând mort”. Iar pentru ceilalți, care continuă aventura pe această lume, devine o amintire de o clipă. Că „În amintire nu stă retras decât necunoscutul din / om / acolo are o colibă și își păzește cu strășnicie / Sănătatea și fericirea. / Privirea noastră îl percepe doar în anumite clipe”. Scrie de la început poetul: „Melcul se stinge în iarbă / Umbra lui în cosmos e albă”... În sfârșit, „Apocalipsa după Valeriu” naște o voce mai nouă:

O VOCE

Din nou ai țipat: între două puncte
O flacăra albă umblă nehotărâtă.
Din nou și din nou
Bulgării reci îmi înfierbântă iarba de pe trup.
Ai atins cu mâinile înfrângerea pe care o sufăr
Alungând norul de lăcuste
Ca pe o flacăra mistuită.
O voce mai veche peste o voce mai nouă
Lacomă și înfrigurată
Hrănindu-se cu iarba de pe stele.

CONCURSUL NATIONAL DE POEZIE „JUVENTUS” 2014

Ministerul Tineretului și Sportului prin Casa de Cultura a Studenților Pitești invită tinerii creatori cu vârste între 14-35 ani să participe la Concursul Național de Poezie „Juventus”2014.

Juriul va fi prezidat de criticul Nicolae Oprea, președintele USR Filiala Pitești,

Concurenții vor trimite într-un plic mare, închis, pe adresa organizatorului, câte 5 poezii, fiecare poezie fiind dactilografiată pe câte o singură pagină și semnată cu un pseudonim (motto). Pseudonimul (motto-ul), numele real al autorului, adresa și nr. de telefon se vor scrie pe o pagină, într-un plic mic, închis, plasat în interiorul plicului mare. Manuscrisele nu se înapoiază. Plicul va conține obligatoriu poeziile redactate în format electronic pe un CD.

Plicurile concurenților se primesc până la data de 20 iulie 2014, ora 13.00, la sediul Casei de Cultură a Studenților Pitești, str. Panselelor nr 2, Pitești, județ Argeș.

Câștigătorii vor fi invitați la “Colocviul Național Literar Studentesc”-manifestare ce se va desfășura în luna iulie într-o localitate montană argeșeană, ocazie cu care vor fi înmânate premiile, diplome și trofee, toate cheltuielile privind cazarea și masa fiind asigurate de organizatori.

Poeziile câștigătorilor vor fi publicate în revista Argeș, iar cele mai bune creații ale tuturor participanților se vor regăsi într-un volum colectiv ce va apărea în anul 2014.

Parteneri: Revista “Argeș”, Direcția Județeană pentru Tineret și Sport.

Lansare de carte Poveștile Nistrului

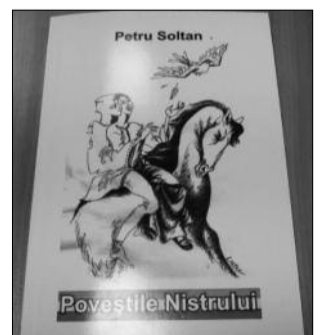
Centrul Cultural Pitești a organizat prezentarea cărții de proză, cu titlul „Poveștile Nistrului”, de Petru Soltan. Autorul, academicianul Petru Soltan, este o personalitate de excepție a matematicii, culturii și vieții politice din Republica Moldova, născut la 29 iunie 1931, în satul Coșnița-Dubăsari, din Transnistria.

Noua apariție editorială descrie aspecte din viața fraților din Basarabia, într-o manieră caldă, familiară, în dulcele grai moldovenesc.

Despre autor și opera sa literară a vorbit poeta **Mona Vâlceanu**, de asemenea îndrăgostită de Moldova de aici și de dincolo de Prut.

La evenimentul literar au participat elevi și cadre didactice de la Colegiul Tehnic „Armand Călinescu”. (C.E.D.)

Ioan Vintilă Fintiş - 60

Ioan Vintilă Fintiş s-a născut la 6 iulie 1954 în localitatea Finta, județul Dâmbovița. Este absolvent al Facultății de Tehnologia Prelucrării Țiteiului și Petrochimie a Universității de Petrol și Gaze din Ploiești, în anul 1980.

Debutază în același an, în *Biblioteca Luceafărul* - 15 Poeți.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România din anul 1995. A publicat poezie și cronică literară în: *Luceafărul*, *Vatra*, *Poesis*, *Convorbiri literare*, *Dacia literară*, *Ramuri*, *Timpul*, *Calende*, *Cronica*, *Astra*, *Axioma*, *Sinteze literare*, *Esteu*, *Artpanorama*, *Steaua*, *Argeș*, *Cafeneaua literară*, *Oglinda literară*, *Revista nouă*, *Arca*, *Familia*, *Banatul*, *Actualitatea literară*, *Apostrof* etc.

Volume de poezii:

Singurătatea supremă, Ed. *Labirint*, București 1991; **Obiecte după frig**, Ed. *Porto Franco*, Galați 1993 (PremiulUSR - filiala Brașov și al Festivalului Național de Poezie *Moștenirea Văcăreștilor*, Târgoviște 1993); **Amintiri de malul celălalt**, Ed. *Calende*, Pitești, 1994; **Dealul**, Ed. *Universal Cartfil*, Ploiești, 1996; **Hierofania**, Ed. *Universal Cartfil*, Ploiești, 1997; **Halucinația**, Biblioteca *Sinteze*, Ploiești, 1998; **Obiecte după frig**, antologie de autor, Ed. *Regală*, București, 1999; **Ceremonii de iarnă**, Prefectura jud. Prahova, 2002 (PremiulUSR - filiala Brașov); **Sonete**, Prefectura jud. Prahova, 2002; **Visul toboșarului**, Ed. *Labirint*, București, 2003 (poeme rotite, scrise împreună cu poetul Costin Lupu); **Porțile**, Ed. *Printeuro*, Ploiești, 2005; **Hierofania**, Ed. *Printeuro*, Ploiești, 2006, ediția doua; **Dealul**, Ed. *Karta Graphic*, Ploiești, 2007, ediția a doua; **Timp muzical**, Ed. *Premier*, Ploiești, 2008; **Bufonul și KlaRaRegina**, Ed. *Karta Graphic*, Ploiești, 2009 (PremiulUSR - filiala Brașov); **Icoana din apă**, Ed. *Ghepardul*, București, 2010; **Făptura căzută din mit**, Ed. *Karta Graphic*, Ploiești, 2011 (Premiul Festivalului Internațional de Poezie, Sighețul Marmăției 2012); **Amintiri de pe malul celălalt**, Ed. *Tipomoldova*, colecția OPERA OMNIA; **Fântânile frigului**, Ed. *Tracus Arte*, București 2014.

Figurează în următoarele antologii:

Lumina laterală - Streiflicht eine auswahl zeitgonossischer Rumanicher Lyrik, Ed. *Dyonisos Verlag*, Kastellaum (antologie româno-germană); **Aripa și roata** (antologie de versuri însoțită de nouă desene de Nichita Stănescu), Ed. *Libertas*, Ploiești 1998; **Brașovul în 100 de poeme**, Ed. *Pastel*, Brașov 2007. Este autorul antologiei **Melancolie Diesel**, a cenaclului *Atitudini* din Ploiești, Ed. *Karta Graphic*, Ploiești, 2010, cu un

cuvânt înainte de Constantin Hârlav, și a antologiei **Pentarombul. Ploieștiul în cinci prieteni** - Ion Stratan, Ioan Vintilă Fintiş, Costin Lupu, Martin Culcea și Filip Kollo; **Poeme hai hui**, Ed. *Grinta*, Cluj; **natură în mișcare cu infanță/flamingo și fără măr**, Ed. *Premier*, Ploiești.

Prezent în *DGLR*, vol. 6 și în *Dicționarul scriitorilor români*. A primit numeroase distincții și premii.

Referințe critice:

Iulian Boldea (*Vatra* 1992), Ioan Moldovan (*Familia*, 1992), Ștefan Ion Ghilimescu (*Luceafărul*, 1992), Romulus Bucur (*Arca*, 1992), Nicolae Oprea (*Calende*, 1992), Vasile Spiridon (*Poesis*, 1993), Ștefan Ion Ghilimescu (*Contemporanul*, 1993), Mircea Bârsilă (*Calende*, 1994), Iulian Boldea (*Vatra*, 1994), Stelian Stan (*Dunărea literară*, 1995), Crenguța Gânscă (*Familia*, 1994), Miruna Mureșan (*Universul cărții*, 1994), Radu Cange (*Poesis*, 1994), Dan Silviu Boerescu (*Luceafărul*, 1996), Adrian Bucurescu (*România liberă*, 1997), Victor Sterom (*Minerva*, 1997), Nicolae Oprea (*Calende*, 1997), Gheorghe Mocuța (*Arca*, 1997), Liviu Comșia (*Gazeta de Transilvania*, 1998), Nina Vasile (*Artpanorama*, 1998), Bogdan Stoicescu (*Telegraful de Prahova*, 1998), Victor Sterom (*Gazeta de Prahova*, 1998), Gheorghe Mocuța (*Poesis*, 1999), Simion Bărbulescu (*Luceafărul*, 200), Nicolae Stoie (*Gazeta de Transilvania*, 2002), Victor Sterom (*Informația Prahovei*, 2002), Nicolae Dumitrescu (*Prahova*, 2002), Tudor Toma (*AltPhel*, 2002), Victor Sterom (*Porto Franco*, 2003), Ionel Dune (*Gazeta Prahovei*, 2004), Victor Sterom (*Informația Prahovei*, 2005, *Argeș*, 2005, *Astra*, 2006, *Informația Prahovei*, 2006), Nicolae Dumitrescu (*Axioma*, 2005), Lucian Gruia (*Poesis*, 2006), Constantin Miu (*Oglinda literară*, 2006) Petrică Birău (*Realitatea*, 2006), Mihai Antonescu (*Oglinda literară*, 2006), Victoria Milescu (*Sud*, 2006), Niculina Oprea (*Axioma*, 2006), Lucian Gruia (*Poesis*, 2007), Dumitru Augustin Doman (*Argeș*, 2007), Loredana Eglisch (*Astra*, 2008), Radu Cange (*Cafeneaua literară*, 2008), Minel Ghiță Mateucă (*AltPhel*, 2009), Lucian Gruia (*Revista Nouă*, 2008), Constantin Trandafir (*Axioma*, 2010), Constantin Buiciuc (*Banat*, 2008), Remus Valeriu Giorgioni (*Banat*, 2010), Radu Cange (*Cafeneaua literară*, 2010), Victor Sterom (*Oglinda literară*, 2010), Eugen Evu (*Revista AGERO Stuttgart*, 2010), Horia Gârbea (*Luceafărul*, 2011), Aurel Sibiceanu (*Argeș*, 2011).

privesc peretele
din față și parcă
acesta se
îndepărtează

alerg spre el cu
viteza luminii îl
străbat pătrund
dincolo

după mine
aleargă umbra
mea și după
umbră

umbra umbrei
mele

mai întâi șoaptă
apoi strigăt
într-un spațiu gânditor și curbat
tu parcă treci prin lume purtând cu tine
plantații cu ceai de dincolo de lume
umbra după umbra trup după trup aureole
boreale
foșnind și înălțându-se la cer
dedesubt câmpia cu maci măslinul care cântă
părul tău
al cărui miros l-am uitat.

viața mea este brătară de sânge
peste o coroană de spini

viața mea este lacrima unui soldat
străpuns de săgeata luminii
și singurătate este ea la marginea ultimului
țărnm
al nimicului,
insomnia cubului de la piramida încă nezidită
și cifra unu
din zmeurușul trupului în care curând ne vom
întoarce

FANTASME (3)

ating un sân cum privirea corabia
rătăcind pe oceane
la orizont cavalerii mării iluzii filosofi și poeți
îngeri decăzuți istovind la texte scrijelite pe
bivoli

unde ești iubito labirint în ochiul medusei
și chip împietrit în amintirea unei antichități ?

să mutăm malul să zidim babel țărături
violete
doar de aer
ești visul unui verb care mișcă
cifre logaritmi fosforescenți
sau ecuația sângelui în care s-a scris o poveste
a sinelui.
cine a prorocit ce menestrel cântă la ospețele
regilor?
este fulgerare între pământ și cer carne și
spirit
cum mirările Domnului în zilele facerii

cineva se apropie tiptil tiptil și nu-l văd pe
ecran
pentru că am privirea ninsă cu păsări albastre
pentru că tot alergând mă subțiez devin o
șuviță de timp
antisekundă și anticlipă devin și ea nu vine să
mă soarbă
să devenim pentru o vreme miezul focului din
constelații
apoi căderea balansul undularea unduirea
porii muntelui
și apa ceară încinsă picurând păpuși balerine
pendule
apucăm pe străzi nu știm încotro cai bufoni și
trăsuri

pene de înger dintr-un cer uriaș în sărbătoarea
de coșmar

privesc peretele din față și parcă acesta se
îndepărtează
alerg spre el cu viteza luminii îl străbat
pătrund dincolo
după mine aleargă umbra mea și după umbră
umbra umbrei mele
și tot așa o noapte de alcool născând
dulăpioare

de întuneric
în fiecare dulăpior umbră plângând cu un
luceafăr

din nou peretele îndepărtându-se și eu
alergând alergând
cu viteza luminii cu o viteză mult mai uriașă
încît
umbra nu se va mai contopi niciodată cu
trupul
umbră cu umbră nu se va mai contopi
născându-mă

poate doar manechinele dansând pe ringul
orașului
doar polițiștii cu bastoane roșii alungînd
bufoni
doar regele moțîind pe tabla de șah a
regatului

tăcere apoi fanfara apoi regimente de îngeri
fragili
trecând majestuos prin fața mea dar mai ales
prin fața Marelui Inchizior înghițitorul de
săbii
și astfel cel de al treilea vis în al treilea somn
au fosta săvârșit...

Floarea de stejar

I

Au sau n-au polen pe pleopă
când răsar, de răsar, îngeri, căzuți,
în unghiul grădinii mai sapă
cărarea ce urcă în cei nevăzuți –

Spre cine oare, cărarea se-ndreaptă
prin atâtea ierburi, iluzii și mirări,
dacă ființa noastră nu-i aptă
de-a zidi în fiecare umbra altei cărări?

De unde-ncolțește fantasma, către cine,
de nu în creanga stejarului din cer,
numai noaptea se află cine vine
pe raza cealaltă a stelei din ungher!

II

O, învață-mi privirea dreaptă să-mi fie
peste vârfuri de stejari, apoi, peste
aducerea-aminte – cuib de ciocârlie –
că fiecare ou e-o altă poveste...

Prin roua dimineții, peste case și izvoare,
descoperim într-o zi, răscrucea lumii,
și-atunci pe margini de timp, plâng fecioare
dar de sunetul lacrimii, frică nu mi-i!

O, învață-mi privirea dreaptă să-mi fie
vârf de stejar rămas în poezie!

III

Te voi aștepta la fântâna pe care
am inventat-o cu ierburi împrejur,
pe-aici, în seară, sar ca din tipare
șerpilor verzi pe care nu-i înjur –

Știu, numai pe tine te vor și te vor
Sânii să-i prindă în cercuri de argint,
atunci prin duhul stelelor cobor
în fântâna inventată ce n-o mint –

Te voi aștepta la fântâna pe care
o ține și izvorul, și steaua ce răsare!

IV

Ce are, de are, inima ta cu inima mea,
cine mai știe cum bate, cât bate,
fie-ntră străini, bună sau rea,
lovită de ploaia ce ochiul străbate?

Ce are mă-ntreb, glasul tău cu destinul
unui plop ce este totuși stejar,
la umbra lor sângerează-n seară vinul
băut de un poet de azi solitar –

Ce are, dacă are, sângele meu
Cu dulcea colină dinspre vale,
Ce are stejarul bând din curcubeu
Cu bătaile inimii tale?

V

Tu poți oricând să pleci în lume
să rupi floarea de stejar anume,
fără-ntoarcere prin gratii de ploi
cărarea știută-i neatinsă de noi –

Nu-i nimeni la vreo răscruce, s-arate
pe unde uneori se poate străbate
la un loc și izvorul și prispa, cui,
că-i amiază în suflet sau poate nu-i...

Tu poți oricând să petreci prin lume
cu forța visării crescută în nume!

VI

Numai ea când vine, o, dacă,
mai știe drumul de ceară,
amiaza pălpâind, doamne, săracă
îți topește sânii pîn' deseară –

Din cântecul ei chemarea, cel din
ce-a fost demult, sau n-o fi fost,
mai dăinuie-n mireasma de pelin
ce-acoperă cuibul mierlei fără rost –

Dar cum, din când în când și când,
mă trage către tine o cărare,
nici vorbă de-a mai fi, poate plângând,
pe candela de-argint, într-o surprare!

VII

În cutiuța din flori de gheață,
strălucește al nunții inel,
de seara până dimineața
ochiul miresei e numai pe el –

Duhul nopții atâta ființa
pe cea care va purta inelul
Fiindcă acolo e însăși credința
cu Paștele, cu oul și mielul!

Cine-i deschide oare făptura
unde izvorul prim e întreg,
cum sămânța e semănată cu gura
chiar de valul nu-i ca să-l dreg!

VIII

Cum să vă spun câte vocale are
numele meu perforat mereu
de vârful pădurii ca de-un curcubeu
ori de valul unei mări de sare?

Cum să mă-ntreb chiar de mine
cel care are un început în destrămare
cu pelin și frunză de stejar, oare
mai vine pe colină, cin' să vină?

Cum să vă spun câte răscrucei are
copilul care-am fost poate-n eroare?

Pragul casei

- Lui Bădia Vasile Burlui -

Nu poți uita prispa și pragul casei
prin care copilăria a trecut mereu,
de corzile de brad curgea firul mătasei
și-ntr-un colț se-arcuria un curcubeu -

Poți să uiți gardul cu ograda-ntreagă,
năpădită de troscot și urme de car?
nici nu știi că timpul te mai leagă
de ridurile mamei, tot mai rar -

Nu poți uita sunetul de fântână
cu gura legată de lut și copac,
nu poți uita copilăria ce amână
bătaile inimii de ieri și de-un veac!

Ninge-n amintire

- Aceluiași confrate -
Cum ninge-n amintire, cum plopii
torc fuioare de ninsori, punând semn
spre poarta albă de care te apropii
umblând cu vântu-n plete, la îndemn!

Prin ovalul ferestrei plânge-un clavecin
odată cu domnița ce-și trece-n calendar
secunde de-argint, căci, iată, nu mai vin
colindătorii de-altădată - e-n zadar...

Cum ninge-n amintire, iată plopii
mătură zăpezile de-acasă când te-apropii!

Corabia lui Ulysse

Corabia ușoară cântă pe ape
căutând țărnelor cu nisip înflorit
de trupul Ei, cu aripi și pleoape,
rămas în Ithaca sau într-un rit -

La miezul nopții, oho, până jos
luncă steaua ca un cuib de albatros
ochiul Lui prinde unda unui
val ce e mai viu sau poate nu-i -

Corabia-i ușoară și cântă pe ape
căutându-ți țărnelor și trupul aproape!

Margine de crâng

Decât să stau pe-o piatră, să plâng,
la fereastra unei lumi în destrămare,
mai bine alerg în margine de crâng
să văd lanul de grâu biciuind o cărare -

Că mâine satul atârână de iarnă,
cu nimeni răscolind melancolia din noi,
și lămpile și ochii or să cearnă
luminile puține din odăile de-apoi -

Decât să stau pe-o piatră, să plâng,
mai bine vânează-mă, iubito într-un crâng!

Cuvinte surde

Cuvintele mele sunt surde când
tu treci peste coline mai departe,
poate gândind la mine, ai vreun gând
ca rândul de sus dintr-o carte -

De din verdele colinei tu răsari
pe gât cu coroane de-albăstrele,
erai cu verdele din frunze de stejari
plutind pe roua visurilor mele -

Cuvintele-mi sunt surde când
prin crășme văd umbra-mi levitând...

Absența ta

Absența ta doare ca o rană deschisă
pe care țărani cu pământ o astupă,
eu rog izvorul cu apă proscrisă
'nainte de o bea și după -

Pe cont propriu, doamne, eu refuz
atingerea sângelui din calea mea,
chiar când sunt și lucid, și confuz,
când mă-ngrop în marea cea grea -

Absența ta doare ca o rană deschisă,
ca o cărare de munte nedecisă!...

*Ce are
mă-ntreb, glasul
tău cu destinul*

*unui plop ce
este totuși stejar,*

*la umbra lor
sângerează-n
seară vinul*

*băut de un poet
de azi solitar –*

*Ce are, dacă
are, sângele
meu*

*Cu dulcea
colină dinspre
vale,*

*Ce are stejarul
bând din
curcubeu*

*Cu bătaile
inimii tale?*

Marina ȚVETAeva (1892 – 1941)

În traducerea lui Leo BUTNARU

S-a născut la Moscova în familia unui profesor universitar. De la vârsta de șase ani, scrie versuri nu doar în rusă, ci și în poloneză, finlandeză. Învață la Moscova, apoi în pensioane din Elveția și Germania. Primele versuri pe care le publică atrag atenția lui V. Briusov, M. Voloșin, N. Gumiliov. În 1912, se căsătorește cu Serghei Efron, care avea să lupte în unitățile albgardiste, mai apoi fiind nevoit să emigreze (în exil, colaborează cu NKVD-ul). Între 1914-1917, Marina Țvetaeva are un roman cu poetesa Sofia Parnok, „trădat” și în mai multe poeme. În 1922 – emigrează: Berlin, Praga. În 1925, se stabilește în Franța. În 1939, se întoarce în Rusia Sovietică. La scurt timp, îi sunt arestați fiica și soțul, acesta fiind împușcat, iar Ariadna închisă în Gulag, unde avea să se afle peste 16 ani. Țvetaeva aproape că nu mai scrie poezie, ci se dedică traducerilor. La începutul războiului, se evacuează la Elabuga (Tatarstan). Nu are un loc de muncă, nu are o casă. La 31 august 1941, se sinucide. Precum cu, respectiv 11 și 16 ani mai înainte, alți mari colegi ai ei – Maiakovski și Esenin.

A editat cărțile de poeme: „Album de seară” (1910), „Verste” (1921), „Tabăra lebedelor”, „Profesia”, „Psyche” (toate – 1923), „După Rusia” (1928), poemul satiric „Vânătorul de șobolani” (1925), „Poemul sfârșitului” (1926). Proză, eseuri, memorii.

În internetul rusesc, excepționalul și extrem de bogatul site „Lumea Marinei Țvetaeva” conține cele mai multe materiale despre avangardă și avangardiști, despre protagoniștii ei care au lansat manifeste tranșante, fulminante, uneori paradoxale, contradictorii, stimulative sau enervante, ele însele – mai curând modele de text literar propriu-zis, decât teoretic; texte literare autentice – metaforice, de imaginație superioară, curajoase și inventive; manifeste de curente și școli care au făcut epocă sau doar expresii ale unor efemere ambiții neacoperite de har: predecesorii (anticipatorii, preanunțătorii avangardei), akmeiștii, imagiștii, constructiviștii, satiricii, futuriștii (cubofuturiștii, egofuturiștii, „Mezaniul poezilor”, „Centrifuga”, „Liren”, „Sindicatul futuriștilor”, „410” – Transcaucasia, grupul „Tvorcestvo” – Extremul Orient, artiști în afara grupărilor, curentelor, „Breala poezilor”) – însă nu doar poeți, prozatori, ci și pictori, compozitori, sculptori etc. Ne putem întreba: de ce tocmai (această... lume) pe un site dedicate unei poetese care, la o apreciere superficial-formală, s-ar părea că nu a fost prea mult (adânc) implicată în eferescența fenomenologie avangardiste? Răspunsul e unul simplu: Marina Țvetaeva a reformat/reformulat prozodia rusă din interiorul acesteia, a modificat-o intrinsec-tipologic, nouitatea fiind emanată din nucleu, din esențe, nu din forme. De unde și actualitatea, modernitatea, permanenta propulsie de contemporaneizare, „de la sine”, a creației ei – unele din cele mai mari poetese ale lumii.

**În adâncul ceas
al sufletului
și nopții,**

**Ce nu se află
pe cadranul
ornicului,**

**Îi privii
adolescentului
în ochii căprui,**

**Neaflați pe
noptosul cadran
al cerului,**

**Ca și ai
nimănu, după
stăvilă îndoit**

**– Fără
memorie,
pe margini
de peruzea! –**

**Odihnindu-se...
De unde
în infinit**

**Începe chiar
viețuirea ta.**

* * *

Abia de privirăm în ochi – fără ezitare,
Abia glasul nostru până la urlat e înălțat,
Că îndată gâtlejul ni l-a și înșfăcat
Mănușa de fier a legii necruțătoare.

Adună lacrimile-n ochi, apele-n ruptură –
În maluri, blestemele – în gâtlej – nod.
Și libertatea de fier aruncă de pe noul pod
Liber-cugetătorul, fragilă făptură.

Și pe piept ne adăpostește vuiete și gemete
Se lasă o aripă de fier, acvilină.
Numai în cercul unei legi enorme
Mă simt în largu-mi – calmă – în lumină.

25.VII.1917

* * *

Geamăt pătimaș, geamăt letal,
Iar peste geamăt – somn
Al tuturor tronurilor – tron,
Al tuturor legilor – ucuz legal.

După paragină – lan de secară,
Râuri cu sinilie apă...
Iar tu, tinere bărbat,
Lasă-ți pleopă pe pleopă!

În vene – miera. Cine vine?
Este – el, somn – de-nnoptare –
El va potoli, el va stinge
Pătimașa, mortala sudoare.

24.IV.1918

* * *

Dumnezeu mă împlini
Cu luminoasă inimă, de fier,
Cu har de cântec, dar de lacrimi.

Dumnezeu mă îngrădi
Cu albe stindarde.
Dumnezeu mă ocoli
Cu flacăra de carne.

Drapelul – sus! Peste noi
Dumnezeu și astăzi o să apară!
Mai grea decât piatra
Este a cărnii pară!

Mai 1918

* * *

Cavaler semănător îngerului –
Datorie! – celestă santinelă te știu!
Alb monument al mormântului
Pe trupul meu viu.

După spatele-mi înaripat
E duhovnicescul chelar,
Veghetor în fiecă noapte lângă pat,
Al fiecărei dimineți clopotar...

Patimă și tinerețe, și mândrie –
Toate mi s-au dat fără bunt și toană,
Pentru că tu roabei a fost să fie
Primul a i te adresa: – Doamnă!

14.VII.1918

* * *

Stea peste leagăn – și stea peste sicriu!
Iar în mijloc – troian siniliu –
Viața întregă. – Chiar de sunt mama ta,
Mai mult nu am ce-ți spune,
Steaua mea!

4.I.1920

PSYCHE

Punci și miez de noapte. Punci – și Pușkin,
Punci – și pipa din buștean
Pufăitoare. Punci – și bombănit
De banali pantofi pe răgușite
Dușumele. Și – ca o nălucă –
În semicercul arcei – a pasăre –
A fluture de noapte – Psyche!
Șoaptă: „Dumneata încă nu dormi?
Eu – am venit de rămas bun...”
Privirea-i plecată.

(Poate că cere iertare
Pentru viitoarele năzbâții
Din noaptea în curs?) Oricare degețel
Ale mânușitelor ce Vă căzură pe umeri,
Fiece perlă de pe gâtul lin
Sunt sărutate de o sută de ori.
Și în vârful degetelor – ca draga! –
În piruetă – a nălucire –
Intră în zbor. – Punci – și miezul de noapte.
Din nou zburătăcindu-se: „Ce mai memorie!
Am uitat evantaiul!
Întârzii... În prima pereche
A polonezei...” Aruncând fulgarinul
Pe un umăr – smerit –
La braț cu poetul – Psyche
Pe fremătătoarele trepte
E condusă în pledul ei ascunzând
El însuși lăbuțele, aria lupului
Arând-o... – „Cu Dumnezeu!”

Iar Psyche

Căzând la pieptul înșoțitoare – oarbă
Sperietoare în bonețică – fremătă îngrijorată:
Au nu cumva i-ar fi ars mănușa
Înfocatul sărut al arapului?...

Punci și miez de noapte. Punci și cădere
De cenușă pe persianul
Halat galben deschis – și a veșmintelor banale
Spumă vidă
În oglinda prăfuită...

Martie, 1920

* * *

Nu vreau nici amor, nici onor:
– Îmbătătoare. – Nu cunosc lăcomia!

N-aș jindui barem un merișor
– Ademenitor – de pe tejghea.

Ceva ca lanțul se târăște, îmi aține urma,
Curând cu tunet va detuna.

– Cât aș vrea,
Cât aș vrea –
Să mor încet,
Încetișor!

Iulie 1920

* * *

Șoapte nocturne: mână
Ce aruncă mătășuri.
Șoapte-n noapte: mătășuri
Ce netezesc buze, guri înfocate.
Socotelile
Tuturor geloziilor de peste zi –
Și izbucnirea
Tuturor antichităților – și înclăștând fălcile –
Se potoli
Vorba –
În foșnete...
Și fila
În sticlă...
Și al pășării dintâi șuierat.
– Cât de curat! – Și respirul.
Nu cel dorit. – A și plecat.
Pleacă și ea.
Și tresăritul
Umărului
Sfârșit
Pecetluit.

Apoi în astă deșertăciune a deșertăciunilor
O spadă: aprinsul zorilor.

16.VI.1922

CEASUL SUFLETULUI

În adâncul ceas al sufletului și nopții,
Ce nu se află pe cadranul ornicului,
Îi privii adolescentului în ochii căprui,
Neaflați pe noptosul cadran al cerului,

Ca și ai nimănu, după stăvilă îndoit
– Fără memorie, pe margini de peruzea! –
Odihnindu-se... De unde în infinit
Începe chiar viețuirea ta.

A lupoaicei romane ce-ncărunește
Privire, în țânc prevăzând – Roma!
Maternitatea care în vise citește –
A stâncii... Numele meu n-au a-l purta

Pierderile... Și iată, se ridică
Învelișuri – pagubă-n mare avuție! –
Astfel cândva peste coșul de trestie
Se înclinase a Egiptului fiică...

14.VII.1923